

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος της δεύτερης έκδοσης	5
Πρόλογος της πρώτης έκδοσης	7
Συντομογραφίες	17
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	19

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΗ ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΤΙΜΩΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΥΛΙΚΗΣ ΠΛΑΣΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

1. Οι λειτουργίες του εγγράφου	23
1.1. Η δεικνυστική λειτουργία	23
1.2. Η αποδεικτική λειτουργία	24
1.3. Η εγγυητική λειτουργία	25
2. Το προστατευόμενο από το άρθρο 216 ΠΚ έννομο αγαθό	25
2.1. Η θεωρία της publica fides	25
2.2. Η ακεραιότητα της έγγραφης απόδειξης	27
2.3. Η ασφάλεια και ακεραιότητα των συναλλαγών	28
2.4. Η προστασία του θεσμού του εγγράφου	29
2.5. Η προσβολή της εξουσίας διάθεσης των αποδεκτών του εγγράφου	29
3. Προσωπική τοποθέτηση – Το έννομο αγαθό του εγκλήματος της πλαστογραφίας υπό το πρίσμα των λειτουργιών του εγγράφου	31
3.1. Γενικές επισημάνσεις	31
3.2. Η τιμώρηση της έγγραφης πλαστοπροσωπίας υπό το πρίσμα της δεικνυστικής λειτουργίας	31
3.2.1. Η αποδεικτική υπεροχή του εγγράφου	31
3.2.2. Το τρωτό σημείο της δεικνυστικής λειτουργίας	33
3.3. Η τιμώρηση της έγγραφης πλαστοπροσωπίας υπό το πρίσμα της εγγυητικής λειτουργίας	34
3.4. Η κατ' εξαίρεση τιμώρηση της διανοητικής πλαστογραφίας	35
3.4.1. Τα όρια του αξιοποιούν των ψευδών δηλώσεων	35
3.4.2. Η διάκριση μεταξύ εγγράφων διαθέσεως και εγγράφων βεβαιώσεως	36
3.4.3. Η αιρετική άποψη του Jakobs	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΥΠΟΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΗ

1. Η εννοιολογική σχέση μεταξύ των εννοιών “έγγραφο” και “πλαστότητα”	41
1.1. Απόψεις.....	41
1.2. Η υπαγωγή του πλαστού στην έννοια του εγγράφου	43
1.3. Η σημασία της βούλησης του εγγράφως δηλούντος.....	46
2. Η διαγνωσιμότητα του εκδότη.....	48
2.1. Η ένταση της σύνδεσης του εκδότη με το έγγραφο	48
2.2. Το αποφασιστικό για την υποδήλωση του εκδότη κριτήριο: Η παρά- σταση του μέσου πιθανού αποδέκτη του εγγράφου	50
3. Τα ανώνυμα έγγραφα.....	52
3.1. Γενικά.....	52
3.2. Υποκειμενική ή αντικειμενική ανωνυμία ;.....	52
3.3. Περιπτώσεις ανοικτής ανωνυμίας.....	54
3.3.1. Ιστορικά ή λογοτεχνικά ονόματα	54
3.3.2. Δυσανάγνωστη υπογραφή	56
3.4. Περιπτώσεις συγκαλυμμένης ανωνυμίας	58
3.4.1. Χρήση κοινών ονομάτων.....	58
3.4.2. Ο ομαδικός ορισμός του εκδότη	59

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Η ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΣΗ ΤΟΥ ΦΕΡΟΜΕΝΟΥ ΕΚΔΟΤΗ

1. Η συλλογιστική θεμελίωση της πλαστότητας	61
2. Το όνομα ως κριτήριο προσδιορισμού της ταυτότητας του προσώπου, που εμφανίζεται ως εκδότης.....	61
3. Οι προδιαγραφές του κριτηρίου εξατομίκευσης του φερομένου εκδότη	63
3.1. Αντικειμενικότητα.....	63
3.2. Σύνδεση με το περιεχόμενο του εγγράφου	64
4. Κατάρτιση πλαστού παρά τη χρήση του αληθούς ονόματος του φερομένου ως εκδότη;	64
4.1. Το εύρος της προβληματικής.....	64
4.2. Περιπτωσιολογία.....	65
4.2.1. Εκμετάλλευση συνωνυμίας.....	65
4.2.2. Σύνδεση του πραγματικού ονόματος με αναληθείς ιδιότητες.....	66
4.3. Η εναλλαγή περισσοτέρων ορθών ονομάτων	70
5. Η γνησιότητα του εγγράφου, που καταρτίζεται με ξένο όνομα (καλλιτεχνικό όνομα, ψευδώνυμο).....	72
6. Η προβληματική της λεγόμενης παραπλάνησης μόνο ως προς το όνομα.....	74
6.1. Το πρόβλημα.....	74

6.2. Προτεινόμενες λύσεις.....	74
6.2.1. Στη νομολογία.....	74
6.2.2. Στη θεωρία.....	76
6.3. Ποινική αξιολόγηση της παραπλάνησης ως προς το όνομα.....	77
6.3.1. Διατήρηση του αντικειμενικού κριτηρίου	77
6.3.2. Η έλλειψη ενδιαφέροντος ως προς το όνομα	80
6.3.3. Συνεκτίμηση των προθέσεων του εκδότη στο πλαίσιο του σκοπού παραπλάνησης	80

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Ο ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΕΚΔΟΤΗ

1. Η αληθής έννοια του πραγματικού εκδότη	83
2. Η σωματική θεωρία.....	84
2.1. Περιεχόμενο.....	84
2.2. Μειονεκτήματα	84
2.3. Μια παραλλαγή της σωματικής θεωρίας	87
3. Η πνευματική θεωρία.....	88
3.1. Το κριτήριο της «πνευματικής προέλευσης»	88
3.2. Αξιολόγηση του κριτηρίου της «πνευματικής προέλευσης»	90
3.2.1. Η παρανόηση ότι εκδότης είναι ο «πνευματικός δημιουργός».....	90
3.2.2. Η οικειοποίηση της πνευματικής δημιουργίας τρίτου δεν συνιστά πλαστογραφία	91
3.2.3. Συνιστά πλαστογραφία η υπογραφή έργου τέχνης υπό ξένο όνομα;... 95	
3.4. Η κανονιστική εκδοχή της πνευματικής θεωρίας.....	96
4. Η κατ' εξουσιοδότηση υπογραφή με ξένο όνομα.....	97
4.1. Το πρόβλημα.....	97
4.2. Η θέση της σωματικής θεωρίας	98
4.3. Οι προϋποθέσεις γνησιότητας του εγγράφου που υπογράφεται με ξένο όνομα σύμφωνα με την πνευματική θεωρία	99
4.3.1. Η νομολογία των γερμανικών δικαστηρίων.....	99
4.3.2. Η γερμανική θεωρία.....	104
4.3.3. Η ελληνική θεωρία και νομολογία.....	107
4.4. Κριτική τοποθέτηση	110
4.4.1. Παρέμβλημα: Η ρύθμιση της υπογραφής με το όνομα του αντιπροσωπευομένου στο αστικό δίκαιο	110
4.4.2. Αξιολόγηση του επιχειρήματος της εναρμόνισης : Η σχετικότητα του κανόνα «το αστικώς έγκυρο έγγραφο δεν είναι πλαστό»	113
4.4.3. Αντιπαράθεση με τις τρεις προϋποθέσεις γνησιότητας της κατ' εξουσιοδότηση υπογραφής	118
4.4.3.1. Η βούληση του αντιπροσώπου.....	118

Περιεχόμενα

4.4.3.2. Η βούληση του αντιπροσωπευομένου	122
4.4.3.3. Το νόμω επιτρεπτό της αντιπροσώπησης (ή αλλιώς το αντεστραμμένο επιχείρημα της εναρμόνισης)	125
4.4.3.3.1. Ο βαθμός εξάρτησης της πλαστότητας του εγγρά- φου από την ακυρότητα της έγγραφης δήλωσης κατά το αστικό δίκαιο	125
4.4.3.3.2. Η περιορισμένη εξάρτηση του έννοιας του εκδότη από τον αστικό καταλογισμό της έγγραφης δήλω- σης και όχι των εννόμων συνεπειών της	126
5. Τελική θέση	133
5.1. Ο εκδότης του κατ' εξουσιοδότηση υπογραφομένου εγγράφου.....	133
5.2. Η βούληση του αντιπροσωπευομένου ως πρόσθετη προϋπόθεση για τη γνησιότητα του κατ' εξουσιοδότηση υπογραφομένου εγγράφου	135
5.2.1. Θεμελίωση	135
5.2.2. Η βούληση του αντιπροσωπευομένου ως πραγματική βούληση	137
5.3. Εφαρμογή του κριτηρίου της πραγματικής βούλησης	138
5.3.1. Εικονικότητα της πληρεξουσιότητας.....	138
5.3.2. Η υπέρβαση των ορίων της αντιπροσωπευτικής εξουσίας	141
5.3.3. Ελαττώματα της βούλησης του αντιπροσωπευομένου	146
5.4. Είναι συμβατό το κριτήριο της πραγματικής βούλησης του αντιπρο- σωπευομένου με την αντικειμενικότητα της πλαστότητας ;.....	149
6. Η υπογραφή εγγράφου με ένδειξη ανοικτής αντιπροσώπησης φυσικού προσώπου	150
6.1. Προλεγόμενα.....	150
6.2. Οι θέσεις της θεωρίας και της νομολογίας.....	151
6.3. Θεμελίωση της γνησιότητας του εγγράφου, που φέρει αναληθή ένδει- ξη ανοικτής αντιπροσώπησης	153
6.4. Ανοικτή αντιπροσώπηση με άδηλο τον υπογράφοντα αντιπρόσωπο	156
6.4.1. Το πρόβλημα και οι προτεινόμενες λύσεις	156
6.4.2. Η ανωνυμία του εγγράφου, στο οποίο δεν κατονομάζεται ο υπο- γράφων αντιπρόσωπος	158
6.5. Η αντίστροφη περίπτωση: Ανοικτή αντιπροσώπηση με άδηλο τον αντιπροσωπευόμενο.....	159
7. Έκδοση εγγράφου στο όνομα νομικού προσώπου.....	161
7.1. Μορφές εμφάνισης και πιθανές λύσεις του προβλήματος	161
7.2. Το προκαταρκτικό ερώτημα: Μπορεί να αποδοθεί η ιδιότητα του εκδό- τη στα νομικά πρόσωπα;	162
7.3. Η νομολογιακή αντιμετώπιση του προβλήματος	164
7.3.1. Η νομολογία των γερμανικών δικαστηρίων	164
7.3.2. Η νομολογία του Αρείου Πάγου	167

7.4. Οι προτεινόμενες στη θεωρία λύσεις	169
7.4.1. Γνησιότητα με γνώμονα την αναλήθεια του περιεχομένου του εγγράφου	169
7.4.2. Πλαστότητα με γνώμονα την ετεροπροσωπία σε επίπεδο φυσικών προσώπων	170
7.4.3. Πλαστότητα με απευθείας αναγωγή στο νομικό πρόσωπο.....	171
7.5. Θεμελίωση της πλαστότητας του εγγράφου που εκδίδεται από τον ψευδοαντιπρόσωπο ενός νομικού προσώπου.....	172
7.5.1. Οριοθέτηση του προβλήματος.....	172
7.5.2. Υποχώρηση του ονόματος του υπογράφοντος έναντι της επωνυμίας του νομικού προσώπου;.....	175
7.5.3. Η ιδιότητα του νομικού προσώπου ως εκδότη με βάση τις αρχές του αστικού καταλογισμού	176
7.5.4. Ο αστικός καταλογισμός στα έγγραφα με αναληθή ένδειξη αντιπροσώπευσης νομικών προσώπων	178
7.5.4.1. Ανοικτή αντιπροσώπευση	178
7.5.4.2. Συγκεκριμευμένη αντιπροσώπευση.....	180
7.5.4.3. Αδυναμία θεμελίωσης της ετεροπροσωπίας σε επίπεδο φυσικών προσώπων	182
8. Έκδοση εγγράφου με επηρεασμό της βούλησης του εκδότη	183
8.1. Θέση του προβλήματος.....	183
8.2. Κατάρτιση εγγράφου με βία ή απειλή.....	183
8.2.1. <i>Vis absoluta</i>	183
8.2.2. Ψυχολογική βία ή απειλή.....	184
8.3. Απόσπαση υπογραφής με εξαπάτηση.....	186
8.3.1. Περιπτωσιολογία	186
8.3.2. Θεωρία.....	186
8.3.3. Νομολογία.....	188
8.3.3.1. Γερμανικό Ακυρωτικό.....	188
8.3.3.2. Άρειος Πάγος	189
8.4. Η θέση της μελέτης.....	190
8.4.1. Η συμβολή της πνευματικής θεωρίας.....	190
8.4.2. Η αποφασιστική για τη γνησιότητα του εγγράφου βούληση του εκδότη.....	191
8.4.3. Η ποινική αξιολόγηση του εγγράφου που εκδίδεται συνεπεία πλάνης, που δεν προκαλείται από τρίτον.....	192
8.4.4. Η απόσπαση της υπογραφής με παραπλάνηση του εκδότη από τρίτο πρόσωπο	195
8.4.4.1. Πλαστογραφία κατ' έμμεση αυτοουργία, όταν ο υπογράφων αγνοεί ότι δηλώνει εγγράφως	195

Περιεχόμενα

8.4.4.2. Γνησιότητα του εγγράφου που εκδίδεται με παραπλάνη- ση του εκδότη ως προς το περιεχόμενο της δήλωσης.....	196
8.4.4.3. Ο συσχετισμός των άρθρων 216 και 220ΠΚ.....	198
8.4.5. Η γνησιότητα του εγγράφου που εκδίδεται με ψυχολογική βία ή απειλή	199

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΤΟ ΠΛΑΣΤΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΓΓΡΑΦΟ

1. Η έννοια του ηλεκτρονικού εγγράφου	201
2. Οι λειτουργίες του ηλεκτρονικού εγγράφου	204
2.1. Αποδεικτική λειτουργία.....	204
2.2. Διαιωνιστική λειτουργία.....	204
2.3. Εγγυητική λειτουργία.....	205
2.4. Η (υποθετική) σύγκριση μεταξύ ηλεκτρονικού και κοινού εγγράφου	206
3. Η παρωχημένη διάκριση μεταξύ πρωτοτύπου και αντιγράφου του ηλε- κτρονικού εγγράφου	208
3.1. Η απεριόριστη δυνατότητα αναπαραγωγής του ηλεκτρονικού εγγρά- φου	208
3.2. Η αναπαραγωγή εγγράφου με χρήση ψηφιακού σαρωτή	210
4. Ο προσδιορισμός του εκδότη του ηλεκτρονικού εγγράφου.....	210
4.1. Εφαρμογή της κανονιστικής πνευματικής θεωρίας	210
4.2. Η κατ' εξουσιοδότηση δημιουργία ηλεκτρονικού εγγράφου	212
4.3. Η υπέρβαση της αντιπροσωπευτικής εξουσίας.....	213
5. Ειδικές περιπτώσεις κατάρτισης πλαστών ηλεκτρονικών εγγράφων.....	215
5.1. Η πλαστογράφιση προηγμένων μορφών υπογραφής	215
5.1.1. Η ιδιόχειρη υπογραφή σε ηλεκτρομαγνητικούς φορείς	215
5.1.2. Η ηλεκτρονική υπογραφή	216
5.2. Hacking και skimming	220
5.3. Οι πλαστές ηλεκτρονικές επιστολές	221
5.3.1. Η εκπλήρωση της διαιωνιστικής λειτουργίας	222
5.3.2. Η παραπλάνηση ως προς τον αποστολέα της ηλεκτρονικής επι- στολής	223
5.4. Η αποστολή παραπλανητικής ηλεκτρονικής αλληλογραφίας για την υποκλοπή κωδικών πρόσβασης (Phishing).....	226
5.4.1. Μεθοδολογία	226
5.4.2. Ποινική αξιολόγηση του phishing υπό το πρίσμα του άρθρου 216 ΠΚ	228
5.4.2.1. Η αποστολή πλαστών ηλεκτρονικών επιστολών (e-mail spoofing).....	228
5.4.2.2. Η κατασκευή πλαστής ιστοσελίδας (Pharming).....	229

5.5. Δικαιοπραξίες υπό ξένο όνομα σε διαδικτυακές πλατφόρμες	233
5.5.1. Τρόπος λειτουργίας.....	233
5.5.2. Η νομολογία των γερμανικών δικαστηρίων	235
5.5.3. Ποινική αξιολόγηση των καταριζόμενων κατά τη χρήση της διαδικτυακής πλατφόρμας ηλεκτρονικών εγγράφων	237
5.5.3.1. Η δημιουργία του λογαριασμού.....	237
5.5.3.2. Η σύναψη των συμβάσεων αγοραπωλησίας.....	238
5.5.3.2.1. Προσφορά προς πώληση.....	238
5.5.3.2.2. Αποδοχή της προσφοράς.....	239
5.5.3.2.3. Η σύναψη της αγοραπωλησίας με τη σύμπτωση των δηλώσεων προσφοράς και αποδοχής.....	240
5.5.4. Η εγγραφή στο ηλεκτρονικό σύστημα με ορθό όνομα, αλλά με αναληθή περαιτέρω προσδιοριστικά στοιχεία	241
Βιβλιογραφία.....	245
I. Ελληνική	245
II. Ξένη	247